

BAGGRUNDSVIDEN TIL 9. DECEMBER

Hvideslægten

I den tidlige middelalder (1100-tallet) var der få slægter, der havde lige så stor indflydelse som kongen selv. Hvideslægten eller "Hviderne" var en af disse slægter. De kaldte ikke sig selv for "Hviderne", men det er et navn, der er kommet til senere, for at skabe et historisk overblik over slægters sammenhæng. Tilnavnet er givet på baggrund af slægtens stamfader Skjalm Hvide, og det siges, at han fik tilnavnet "Hvide" fordi han var en stor mand med meget lys, hvid hud og nordisk udseende. Skjalm Hvide levede i slutningen af vikingetiden, hvor han var vikingehøvding, og på denne tid var det meget normalt at give tilnavne ud fra særlige kendetegn ved udseende eller væremåde.

Hvideslægten stammede oprindeligt fra egnen omkring Sorø og Ringsted, hvor den historisk set har haft en meget fremtrædende position i samfundet og besad betydelige stillinger. På det kirkelige område blev 10 i hvideslægten biskopper og 5 blev ærkebiskopper.

Skjalm Hvides søn, Asser Rig, bliver gift med Fru Inge og de får sammen to drenge; Absalon og Esbern Snare. De voksede op i den lille by Fjenneslev, der er kendt for sin kirke med de to tårne. Sagnet fortæller, at deres far drog i krig, mens deres mor, fru Inge, var gravid. Faderen bad da sin gravide kone om at rejse et spir på kirken, hvis hun fødte ham en datter og et tårn på kirken, hvis hun fødte ham en søn. Da han vendte hjem fra krigen, kunne han på afstand se, at der var rejst to tårne som tegn på, at Inge havde født ham to sønner. Det passer ganske vist ikke, at Esbern og Absalon var tvillinger, men det er en god historie, der senere blev til et meget kendt sagn.

Absalons far og farbrødre havde været med til at vælte en konge, da Absalon var barn. Da Absalon blev voksen, deltog han sammen med Esbern Snare og deres fætter Sune Ebbesen, på samme måde i en borgerkrig, der gjaldt tronen. Nu var der tre kandidater, der kæmpede om magten: Svend, Knud og Valdemar. Valdemar var opfostret hos Hvideslægten, efter hans far, Knud Lavards, død. Hviderne støttede Valdemar under borgerkrigen, hvor han endte med at blive enekonge over Danmark.

Som Valdemars nære allierede kom Absalon og hans slægt herefter til at sidde tæt på magten. Og her sad de i næsten 100 år som kongernes nærmeste rådgivere, som hærførere og biskopper. Mange fra slægten blev særdeles velhavende i disse år. Absalon fik bygget en af landets største kirker - Sorø Klosterkirke, og her blev mange af Hviderne begravet.

Absalon fortsatte som hærfører og rådgiver for kongen i resten af sin levetid. Han opnåede samtidig at blive ærkebiskop og leder af landets kirke.

Hvideslægten var og forblev længe en magtfuld slægt med store jordbesiddelser og ejendomme. De stod også for en stor del af kirkebyggerierne i løbet af 1100-tallet i Vestsjælland, hvilke vi stadig kan se og besøge den dag i dag.

DEN 9. DECEMBER

Læs dagens kapitel.
Sæt klistermærke for dagen op på plakaten.

Hvideslægtens kirkebyggerier

I historien hører eleverne, at det er Asser Rig og hans kone Fru Inge, som har bygget Fjenneslev Kirke, og deres sønner, Absalon og Esbern Snare, som fik tårnene bygget på et senere tidspunkt. Den familie er en central del af den magtfulde Hvideslægt, som i den tidlige middelalder var meget rige og fik bygget rigtig mange kirker og borge på især Vestsjælland.

Fortæl eleverne kort om Hvideslægten (se baggrundteksten på modsatte side) og lad dem spille spillet på kopiark 11. Her møder de fire af de mange kirker, som Hvideslægten byggede i 1100-tallet.

Spil spillet

Eleverne deles op i mindre grupper med en stærk læser i hver. Hver gruppe skal bruge en spillebrik pr elev og en fælles terning. Når eleverne lander på feltet med en kirke, skal oplysningerne om kirken læses højt og aktiviteten laves. På de røde felter "møder eleverne en røver" og må vente en omgang. På de gule felter "låner eleverne en hest" og får et ekstra slag med terningen. Det gælder om at komme først igennem spillet.

Spillet kan også gøres fælles i klassen for de mindste, her kan spillepladen med fordel vises på tavlen. Find den under dagens kopiark på kvist-spilledåsen.dk

